

Martin Niensens tale om besættelsestidens ofre

Taler

Martin Nielsen
Politiker, Danmarks
Kommunistiske Parti

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Som en af dem, der i fire år har været under det høje tings beskyttelse, finder jeg anledning til ved denne lejlighed at sige et par ord. Det første skal være det, at skulle den danske rigsdag nogen sinde komme i den samme situation som dengang, så vil jeg anmode om, at man i hvert fald undtager mig fra denne beskyttelse. Det forekommer mig efterhånden at være noget groft, det der foregår her. Jeg havde anset det for mere mandigt og mere ærligt, om de forskellige partier havde sendt de samme ordførere, som den 20. august 1941 stod på denne talerstol og anbefalede tinget af bryde grundloven, at spørre ikke-anklagede borgere inde under forhold, som man vidste før eller senere måtte føre til, at vi havnede i Helvede, op som ordførere i dag; de lever jo nemlig endnu, men det gør ikke alle dem, der kom til at nyde godt af beskyttelsen.

Det var jo ikke nogen beskyttelse, og det er historieforfalskning at prøve på at fremstille det på den måde. Havde det været en beskyttelse, så havde man for det første advaret os og sagt til os: Sådan ligger landet, så kan I selv vælge. Det gjorde man ikke. Nu ligger det desværre sådan, at den parlamentariske kommission ikke er færdig med sit arbejde, men jeg går ud fra, at det til sin tid vil være muligt at dokumentere, at det havde været muligt at advare os. Man gjorde det ikke. Men derimod har vi i 2½ år inden for murene og inden for pigtråden her i Danmark set en klapjagt, set en snusen i alting, set en skygning af vore koner, set vore breve, vore familiers breve undersøgt, beslaglagt med det ene formål blot at prøve på at spørre så mange kommunister inde som muligt.

Og hvem var det så, man spærrede inde? Af de 150, der blev tilbage den 29. august, og som den 2. oktober blev udleveret til helvedet i Tyskland, døde i går her i København nr. 20. Nr. 21 ligger for døden i Berlin, og jeg skal forklare de ærede medlemmer hvorfor. Fordi han hedder Rasmussen. Det er årsagen. Fordi

han hedder Rasmussen, kom han under beskyttelse. Det drejer sig om en dengang meget ung mand, hvis forbindelse med kommunistisk parti, kommunistiske organisationer og kommunistisk virksomhed bestod i, at han een eneste gang havde deltaget i en cykeludflugt sammen med nogle unge kommunister. I henhold til den udmærkede beskyttelseslov, som man vedtog – for vor skyld naturligvis – skulle jo blot mandens iden[t]itet fastslås, det var domstolenes eneste opgave, det var den eneste, domstolene havde at tage stilling til, når politiet rejste sigtelse for kommunistisk virksomhed. Det var det hele. Det var grundlaget, og på dette grundlag er denne unge mand, som var 18 år, dengang det konstateredes, at han var født og hed Rasmussen, blevet interneret, og i 21½ år sloges vi i Vestre Fængsel og i Horserød med myndighederne om at udlevere denne mand. Man ville ikke, for han hed Rasmussen. Han blev sendt til Stutthof. Han gennemgik helvedet dér, og det sidste, vi nu ved om ham, er, at han ligger på et hospital ved Berlin og efter alt at dømme ikke kommer over det.

Nej, det var ikke et spørgsmål om at komme for Ribe ret eller hænge i Varde galge. Vi fik begge dele. Og hvis man endelig ville have gjort noget, hvis der havde været det mindste ærlige ved spillet også fra dette høje tings side, som over for befolkningen søgte at gardere sig ved at nedsætte det såkaldte kommunistudvalg, der parlamentarisk skulle kontrollere sagen, så havde man vel, da det jo nu er fastslået, at den 29. august ikke kom som nogen overraskelse, da man nu oven i købet hævder, at man egentlig temmelig bevidst stilede frem imod, at modstanden, den passive modstand, som man nu siger, skulle kulminere, også herfra sagt til myndighederne, at nu må I sørge for, at de mennesker, som vi for 2½ år siden tog under vor beskyttelse, bliver løsladt. Det gjorde man ikke. Man gjorde det modsatte! Man forhindrede, at vi blev frie, det er kendsgerningen. Både udefra og indefra forhandlede vi med respektive kompetente myndigheder, fordi naturligvis også vi vidste, hvordan situationen udviklede sig, forhandlede og fik løfte om, at vi rettidigt skulle blive advaret. Og i en misforstået loyalitet ventede vi, mens vi på grund af de menige fængselsbetjentes indstilling havde muligheder for selv at gå vor vej. Men på grund af misforstået politisk loyalitet, fordi vi endnu havde troen på, at der måtte være nogen ærlighed med i spillet, ventede vi, og det har nu foreløbigt kostet os 1½ år dernede, det har kostet denne gruppe 20 døde, det har kostet, at halvdelen de første år sandsynligvis ikke bliver arbejdsdygtige. Og så kommer man her og prøver på at fortælle os, at det var for at beskytte os. Det kalder jeg uanstændigt.

Man siger nu, at det blev gennemført under tvang. Var det alle, der havde den indstilling? Så snart jeg hørte det, satte jeg mig til at læse de ærede ordføreres taler den 7. august 1941. Der er visse ordførere, som ikke at have været under tvang just med tommelskruer. Men dertil kommer, at synes i „Socialisten“ nr. 12, 1941, findes en artikel af K. K. Steincke – et navn, som ikke er ukendt i denne sal, og som ikke er ukendt i det socialdemokratiske parti – hvor han ikke med et eneste ord taler om, at denne lov er fremkommet under tvang, men hvor han på 3-4 sider dokumenterer, at den er i fuldstændig overensstemmelse med Danmarks Riges Grundlov og burde have været vedtaget for længe siden. Når dette er tilfældet, vil jeg have lov til at karakterisere det, at man nu søger at give det udseende af, at det var en beskyttelsesforanstaltning over for os, som en uanstændighed, og jeg vil i hvert fald for mit eget vedkommende bede om, at man ikke een gang til byder mig den beskyttelse, for det er jeg bange for, jeg ikke fysisk overlever.

(2. omgang)

Det ærede medlem må forstå, at for os var spørgsmålet om beskyttelse ikke et akademisk begreb, det var noget mere håndgribeligt. Der synes at være en tendens til, at alt efterhånden skal tabe sig i tåge – det var ikke rigsdagens skyld, rigsdagen greb først ind akkurat to måneder efter arrestationerne. Ja, det ved jeg meget vel, men hvad gjorde rigsdagen i perioden mellem arrestationerne og lovens vedtagelse, hvor der ikke fandtes skygge af grund til indespærring, undtagen magt, brutal vold; det var det eneste juridiske grundlag i de to måneder? Protesterede man, gik man til rigsadvokaten, til højesteret, søgte man at gøre regeringen klar over, at den havde handlet i uoverensstemmelse med rigsdagens vilje? Det tror jeg ikke, man gjorde, jeg tror oven i købet, at man fra en vis side i rigsdagen fremskyndede loven ved hjælp af den mand, som endnu er på fri fod, daværende højesteretspræsident Troels Jørgensen, fordi man ønskede at have et juridisk grundlag, have et lovligt grundlag for det ulovlige, man havde gjort. Hvis den embedsmand, der foretog disse arrestationer, som handledes således – bare jeg kunne få at vide, hvem det var...! Jeg kan ikke på stående fod dokumentere det, men jeg har den bestemte opfattelse, at der var tid nok, fra det tidspunkt, da kravet blev fremsat om vor arrestation, til arrestationen fandt sted, til, at man kunne have givet os valget, om vi ønskede at nyde godt af den beskyttelse, man havde tiltænkt os, eller om vi ønskede at bjærge os selv, så godt

vi kunne. Det er min opfattelse, at det ligger sådan, og det sidste spørgsmål bliver der sikkert lejlighed for os her og andet sted og i den parlamentariske kommission til at diskutere; men jeg siger det lige så åbent, som jeg har sagt det andet, at i den tid, vi sad arresteret i Danmark, havde vi ikke et eneste sekund indtrykket af, at vi sad under beskyttelse – ikke et eneste sekund. Vi blev indtil de sidste 4-5 måneder før tyskernes magtovertagelse chikaneret på enhver tænkelig vis af de danske myndigheder, der stod under regeringens og rigsdagens kontrol. Vore hustruer blev chikaneret i økonomisk forstand – det kan dokumenteres og vil til sin tid blive dokumenteret. Forfølgelsen af os, vore pårørende o.s.v. var sat i system, chikaneriet i fængsler og lejre var helt sat i system; enhver, der har haft med det at gøre, ved, at det var sådan.

Og så endelig det sidste spørgsmål: Hvorfor lukkede man os ikke ud den 29. august? Hvad blev der gjort fra rigsdagens side? Rigsdagen har ved at indgå i kommunistudvalget påtaget sig det parlamentariske ansvar for administrationen af den lov, man hævder var en beskyttelseslovgivning. Det kan ikke bortforklares. Gjorde rigsdagen klart og tydeligt embedsmændene opmærksom på, at de på grund af den faretruende situation, som efter alt at dømme måtte resultere i en tysk magtovertagelse, skulle lukke os ud? Det blev ikke gjort.

(Afsluttende bemærkning)

Hvis man fra dansk side ikke havde ydet den beskyttelse, man gav os, men derimod havde advaret os, ville det i hvert fald ikke have kostet så meget, som det kostede nu. Det har vi jo det bedste bevis på deri, at af de 88 eller 90, som det natten mellem den 28. og 29. august lykkedes at flygte fra Horserød, lykkedes det Gestapo at arrestere 2 eller 3; resten kunne udføre deres arbejde i Danmark i de resterende halvandet år.

Jeg må sige, det overrasker mig, at det ærede medlem hr. Oluf Pedersen har fået besked om, at med undtagelse af mig skulle samtlige kommunister have erklæret sig villige til frivilligt at lade sig internere. Jeg har jo dog levet blandt disse folk 2½ år i Danmark og 1½ år i Tyskland, jeg har også spillet en vis rolle iblandt dem, og det er et standpunkt, som jeg aldrig har hørt udtale af en eneste. Tværtimod har det i visse tilfælde i begyndelsen, hvor politiet afkrævede visse erklæringer, og hvor vi ud fra politiske synspunkter var interesserede i at få

vedkommende mand ud, været vanskeligt at tvinge vedkommende til at underskrive en sådan erklæring, hvad vi også kun har gjort, når vi agtede at bruge manden udenfor. Men aldrig nogen sinde er den anden tanke blot fremsat blandt de internerede, og jeg må stemple denne oplysning som positivt usand.

Kilde

Nielsen, Martin. (1973). Kommunisternes Kapital. Artikler og taler. Forlaget Melbyhus.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Danmarks Kommunistiske Parti, Folketingstale, Politisk tale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/martin-nielsens-tale-om-besaettelsestidens-ofre>